

Fotobøger. To nye bøger af Frederik Danielsen og Mads Nissen peger på, at der er grøde i dansk dokumentarisme.

Hårde og bløde drengekroppe på tværs af kloden

▶ [LYT TIL ARTIKLEN](#)

METTE SANDBYE

Forsiden af den helt unge fotograf Frederik Danielsens nye fotobog, *Drenge*, er et fotografi af en teenager fra Als set bagfra. Drengenakken med den lange lyse nakkekrogle, som afrunder et ellers tætklippet hoved, er let bøjet, ryggen bag den blå sweatshirt let ludende, himlen er grå, solen bleg. I Mads Nissens ligeledes nye, engelsksprogede fotobog, *We are Indestructible*, møder man et fotografi af en lidt ældre fyr fra Colombia, Mauricio på 20 år. Portrættet af ham går som Frederik Danielsens helt tæt på den unge fyr. Vi ser ham forfra, men kun den øverste del af ansigtet, som er let nedadbøjet. Vi ser mest bare hans tætklippede, mørke frisure, de lukkede øjne med en sort tåre tatoveret under det ene øje. Mauricio er lige kommet ud af fængslet, og tåren symboliserer et mord, han har begået. Begge portrætter er på én gang hemmelighedsfuldt lukkede og intimt nærværende.

Man møder to vidt forskellige verdener i to vidt forskellige fotobøger. Men fælles for dem er det fint registrerede møde med disse unge drengeskroppe, sårbare alene eller stærke sammen i fællesskabet, om det så er om knallerttuning på Als eller som svært bevæbnet colombiansk guerillamedlem, der ikke tøver med at dræbe.

Frederik Danielsen (f. 1995) studerer fotografi på kunstakademiet i Haag. *Drenge* er hans første fotobog, og her er han vendt tilbage til fødeøen Als, hvor han over 120 siders fotografier, de fleste vist fra kant til kant, alle uden titler og billedtekster, skildrer hverdagen blandt seks drengevenner i en periode, der strækker sig over 7. og 8. klasse. De får navn i det helt korte forord, men ellers er der ingen tekst i bogen.

Billederne byder dels på en form for portrætter, som forsidefotoet med drengen set bagfra. Vi ser en bleg arm vise muskler, en sovende teenager, en, der fremviser sine kæledyr (skildpadder), drenge, der leger (?) med våben, gynger på en gyngesæde, der er alt for lav til de lange ben, drenge, som tumler rundt i bunker i græsset. Kroppe mellem barn og voksen, lidt hvalpefedt, sommetider skulende blikke. Tandbørstning og træsko i mudder.

Joan, 22, Jon, 19, og Brian 23, der lever af røveri og mord, fra Mads Nissens 'We are Indestructable'. FOTO: RITZAU SCANPIX

Og de ordner knallert – der er ret mange knallertbilleder. Vi ser detaljer fra deres værelser: stereoanlæg med tom colaflaske, hylde med Lego-byggeri, der er for flot til sådan lige at blive skilt ad og gemt væk, selvom man egentlig er for gammel til Lego. Vi får noget at vide, men drengene får også lov at beholde deres hemmeligheder. Der er billeder af tomme landsbygader med anonyme parcelhuse, tomme cykelskure (rygeskuret?), campingvogn bag snorlige ligusterhæk.

Men intetsteds er der tale om foragt for småborgerlighed og provins, snarere har Frederik Danielsen lavet en helt usentimental, men samtidig inviterende, meget kærlig og sensibel skildring af et aldeles hverdagsligt, men også bare helt okay teenagedrengeliv midt mellem barn og voksen – et sted i Danmark lige nu og her.

Mads Nissen (f. 1979), der til daglig er fotograf på Politiken, har rejst jævnlige til Colombia siden 2010. *We are Indestructible* ligger i den anden ende af dokumentarspektret, men det at blive lukket ind i en fremmed verden gennem dokumentaristens vedholdende og medlevende blik har bøgerne tilfælles. Nissen skildrer den borgerkrig, der har domineret Colombia i mere end 50 år. Mellem guerillabevægelsen FARC, der med sine mere end 20.000 soldater kontrollerer op til en tredjedel af landet og kører den illegale handel med kokain og cannabis, mellem regeringen, mellem et væld af nye paramilitære højrefløjsgrupper, og så alle ofrene for den mangeårige konflikt: bønderne og de omkring syv millioner internt fordrevne, der oftest lever i slumkvarterer ved de store byer og ikke kan bevæge sig gennem de guerillakontrollerede zoner uden tilladelse.

📷 Niårige Didler Angulo, en af syv millioner fordrevne, i den Colombianske slum. FOTO: RITZAU SCANPIX

Mads Nissen har været med alle steder og helt ind i intimsfæren, hvilket i sig selv er en bedrift. I hans meget velkomponerede, æstetiske fotografier med fuld knald på farven – knaldgrøn jungle, knaldrødt bylys om natten, røde rosenblade på grøn kiste – møder vi Colombias præsident, Juan Manuel Santos, på kontoret, mens han arbejder på den fredsproces, han endelig har fået iværksat, og for hvilken han fik Nobels Fredspris i 2016. Vi møder de fattige cannabisbønderes døtre i pæn skoleuniform, betalt af den illegale handel, og børn og unge i slumkvarterer. Fire teenagepiger på Als-drengenes alder med fancy frisurer og pink pigetøj poserer på en baggrund af brunt slumskrald, mens de smiler til fotografen.

Vi er med helt inde i de illegale FARC-lejre med unge mænd i guerillauniformer og ens mohikaneragtig frisur med skaldede sider og en rund hårmåtte på hovedtoppen. De poserer skræmmende med våben, men vi ser dem også børste tænder (ligesom de gør det på Als) og kysse deres børn.

Det er en konflikt tilsyneladende uden ende, og Mads Nissen skildrer den objektivt, nuanceret og fra mange sider. Han kommer helt tæt på, men uden at tage stilling. Der er ikke tale om fattigdoms- eller krigsromantik. Konflikten uhyrlighed og ufattelige menneskelige omkostninger skildres også: Her er nærbilleder af kroppe med skudsår og lemmer bortsprængt af (selvplacerede) FARC-landminer, en ung pige og hendes lille datter ser gennem glaslåget til den 20-årige barnefars kiste, to drenge er helt væk i kokaintåger.

I midten af bogen gengives en lang række flyveblade fra FARC og de højreorienterede modgrupper, der spreder de mest uhyrligt formulerede dødstrusler blandt helt almindelige colombianere i landsbyerne. Titlens »We are indestructible«, som stammer fra en FARC-graffiti, er på én gang sand og sørgeligt ironisk.

Disse to rigtig gode fotobøger er klassiske på hver sin måde og i hver sin ende af dokumentarspektret. Men de peger tilsammen også på, at der er en ny og lovende udvikling i gang for dansk dokumentarisme.

For tyve år siden var dansk reportagefotografi verdensberømt og prisvindende med dengang nye navne som Jan Grarup, Joachim Ladefoged, Claus Bjørn Larsen, Tine Harden, Nicolai Fuglsig og Jan Dagø, der alle arbejdede for dagbladene. I mange år var det svært at se, hvem der skulle løfte den arv, men i de senere år er der sket en ny og meget interessant udvikling af dansk reportage- og dokumentarfotografi.

Det er der flere forklaringer på. Det skyldes, at de unge dokumentarfotografer ikke nødvendigvis er så fokuserede på at få deres billeder i aviserne, men nysgerrigt afsøger nye muligheder i et åbent felt mellem kunst og nyhedsmedier: på nettet, i bogform, som udstillinger. De er vokset op med, at skellet ikke ligger fast og måske heller ikke er så vigtigt, men at det drejer sig om hele tiden at videreudvikle fotografiet som fortælleform.

📷 Teenager på Als. FOTO: RITZAU SCANPIX

De er også vokset op i en tid, hvor dagbladene er økonomisk pressede og skærer ned på antallet af faste fotografer, så man må finde andre måder at vise sine billeder på. Internettet er billigt, og det er også blevet både billigere og nemmere at producere og distribuere bøger. Mange af fotograferne har gået på Journalisthøjskolens fotojournalistuddannelse, som har et meget stærkt internationalt ry og hele tiden har formået at udvikle sig og dermed eleverne. Omvendt er der i den internationale kunstverden en stigende interesse for at indlemme det dokumentariske; en verden, som Frederik Danielsens virke peger ind i.

Et godt sted at orientere sig i noget af alt det nye inden for dansk dokumentarisme er et nyt nyhedsbrev med netop den titel, »Dansk dokumentarisme«. Det blev startet i begyndelsen af 2018 og skal efter planen udkomme »en håndfuld gange årligt«, som redaktørerne udtrykker det. To danske fotografer står bag, Sigrید Nygaard og Emil Ryge. Nygaard har i en årrække været fotoredaktør på Information, hvor hun har skabt et nyt fokus på det gode fotografi og ladet en masse unge, dygtige fotografer få spalteplass til at udvikle sig. Ryge arbejder som freelancefotograf og underviser på KBH Film & Fotoskole, hvor Danielsen startede

sin karriere. Det er ikke en videregående uddannelse, men en daghøjskole, som i mange år har tjent som en vigtig platform i København for udvikling af nyt film- og fotograftalent.

I nyhedsbrevet samler de to fotografer korte præsentationer af nye udstillinger og fotobøger, lægger interviews ud med fotografer og linker til gode nye fotoserier præsenteret i aviserne eller til radioindslag om og med fotografer, ligesom de også laver korte analyser af sådan noget som Årets Pressefoto, hvoraf cirka halvdelen af priserne i år gik til enten freelancere eller elever på fotojournalistuddannelsen frem for til fastansatte avisfotografer.

Og så har et nyt fotobogforlag netop set dagens lys. Det hedder Disko Bay, og bag forlaget står fotograf Stinus Duch, som har en ambition om at udgive kvalitetsbøger af primært yngre danske fotografer. *Drenge* er forlagets første udgivelse. Det er også værd at holde øje med to nye fotoboghandler i København, Fragment på Mozarts Plads og Ofc.Copenhagen i Blågårdsgade, som er en kombination af boghandel og galleri.

📷 En teenager fra Als i Frederik Danielsens *Drenge*. FOTO: RITZAU SCANPIX

Mads Nissen er så heldig at være fastansat på Politiken, som har givet ham gode rejsemuligheder. Fotobøger som Danielsens og Nissens tager meget lang tid at lave, ligesom en meget stor del af de prisvindende fotoserier i Årets Pressefoto slet ikke kan og ikke er lavet inden for rammerne af, hvad fotografer normalt honoreres

for deres billeder. Det er yderst sjældent, at den type fotobøger kan opnå støtte gennem Statens Kunstråd. I en artikel i Journalisten fra august fortæller flere af de prisvindende fotografnavne, hvordan de faktisk taber penge på at forfølge de personlige projekter, som altså vinder de fine priser. Dansk Journalistforbund har nu involveret sig i arbejdet med at forbedre støttemulighederne for dokumentarisk fotografi. Det er tid til det nu, hvis den stærke danske dokumentarisme skal fortsætte og vokse.

Frederik Danielsen: Drengene. Forlaget Disko Bay (diskobay.org). 120 sider. 200 kr.

Mads Nissen: We are Indestructible. Forlaget Gost. 350 kr.

Sigrid Nygaard og Emil Ryge: Nyhedsbrevet »Dansk dokumentarisme«. <https://www.danskdokumentarisme.net>

METTE SANDBYE (f. 1964) er cand.mag. og ph.d. i litteraturvidenskab og moderne kultur, professor og institutleder ved Institut for Kunst- og Kulturvidenskab, Københavns Universitet og kunstanmelder. Hun har været kunst- og fotografcritiker ved Weekendavisen siden 1995. Har bla. skrevet Det iscenesatte fotografi, Mindesmærker. Tid, erindring og historie i fotografiet, Manual til Dansk Samtidskunst (sammen med Lisbeth Bonde) og Kedelige Billeder, fotografiets snapshotæstetik og redigeret Dansk Fotografihistorie og Digital Snaps - The New Face of Photography.

SANDBYE@HUM.KU.DK

Herregårdsliv. De lever i livslang angst for at være den,

[SAMFUND](#)

Arkitektur. Hvordan gør man rummet til et sted, hvor vi kan

[IDEER](#)

Silicon Valley II. Vredens druer **Counter-Strike.** Verdensstjerner om igen. Endnu engang drømmersom Dev1 ce og Stewie2K kan

[SAMFUND](#)

[FAKTISK](#)

SAMFUND

VIS ALLE ARTIKLER #45 9. NOV.
2018**Amerikas
uforenelige**AF NIKLAS HESSEL
USA. Den
imødesete
jordskredssejr til
Demokraterne, der

#45 9. NOV.
2018**Fodnotepo...****Ugens politik.**
Drømmeminister.
Stigende
befolkning.

#45 9. NOV.
2018**Overophe...**AF NIKOLAJ ARVE
Kommentar. Jo
værre
klimaforandring...
ser ud, desto

#45 9. NOV.
2018**Paradigme-
spøgelset**AF HANS
MORTENSEN
Udlændinge. Det
skal være lettere at
inddrage eller
nægte at forlænge

#45 9. NOV.
2018**Lovløs i sin
egen by**AF LENY
MALACINSKI
Lex roma.
Hjemløse André
Christiansen har
fået forbud mod at

#45 9. NOV.
2018**Om magt og
indblanding**AF GORM
TOFTEGAARD
NIELSEN
Pression. En
anklager har
indrømmet at have
opfordret

#45 9. NOVEMBER 2018

Ydmygelser. Peter Højrup følte sig udsat for
magtmisbrug på Forfatterskolen.

Kvalme

Af **PETER HØJRUP**